

תוכן שיווקי

בית המשפט לעורכי הדין

עו"ד יניב קלייבלט, ש. פרידמן ושות'

או שתהיו התובעים הייצוגיים או שתהיו באי כוח הקבוצה - בפסק דין שניתן לאחרונה בביה"מ המחוזי בת"א התעוררה השאלה האם יש לאפשר לעו"ד שנפגע מעוולה ממנה נפגעו רבים לשמש כתובע מייצג של אותה הקבוצה וכן כבא כוחה של הקבוצה הנפגעת

שאלה זו התעוררה לנוכח כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין האוסרת על עורך דין להעיד בהליך משפטי מטעם בעל דין אותו הוא מייצג. מאחר ועורך הדין אמור לייצג את הקבוצה בכללותה, כבא כוחה מחד, ומאידך אותו עורך דין אמור גם להעיד בשמה של הקבוצה, הפעם בכובעו כתובע מייצג, נראה לכאורה כי כללי האתיקה מונעים ממנו לעשות כן. מפסק הדין שניתן עולה כי עורך הדין שהגיש את בקשת הייצוג (הן כתובע והן כבא כוח הקבוצה) פנה לוועדת האתיקה של הלשכה, אשר קבעה כי הכלל האמור אינו חל מקום בו "עורך דין מייצג את עצמו". בכך למעשה הכשירה ועדת האתיקה פרקטיקה מקובלת של הגשת בקשות לאישור תובענות ייצוגיות על ידי עורך דין שנפגע מעוולה והמבקש להתמנות כתובע הייצוגי וכבא הקבוצה כאחד.

בפסק דינו הביע כב' השופט עמירם בנימיני תמיהה על החלטת ועדת האתיקה המכשירה הגשת תובענות ייצוגיות על ידי עורכי דין בכובעם הפול. לגישתו, החלטת ועדת האתיקה אינה יכולה לעמוד שכן אם המבקש מייצג רק את עצמו, הרי שאין לאשר לו את הגשת התובענה הייצוגית (שהינה בקשה לייצוג קבוצה) ואם המבקש מתיימר לייצג את הקבוצה בכללותה, הרי שאין לו לראותו כחוסה תחת הסיג של עורך דין המייצג את עצמו. בנוסף, בפסק דינו חזר ביה"מ על עמדה הצוברת תאונה בפסיקה בני המשפט לפיה לתובע הייצוגי ולעורך הדין תפקידים נפרדים וחובות נפרדות. כך שאין זה רצוי, לטובת הקבוצה בכללותה, שאותו הגורם ישמש בשני התפקידים. לגישת ביה"מ, תובע מייצג עלול לדאוג יותר לתגמול האישי שהוא עתיד לקבל בסוף ההליך או בהסדר פשרה ופחות להטבה שתקבל הקבוצה בכללותה. לכן, לגישת ביה"מ, נדרש גורם עצמאי ובלתי תלוי שפעיל לטובת הקבוצה התובעת. חשוב לציין, כי גישה זו עולה בקנה אחד עם החלטת נוספת שניתנה לאחרונה על ידי ביה"מ המחוזי מרכז, שם דחה ביה"מ בקשה של תובע מייצג להחליף את בא כוחו בשל חילוקי דעות שהתגלעו בין השניים, תוך שבית המשפט מדגיש את תפקידיו וחובותיו של כל אחד מבעלי התפקידים.

הגם שישנן לא מעט הצדקות לגישה המחייבת ניתוק והפרדה בין תפקידי עורך הדין המייצג לתפקידי התובע הייצוגי, הרי שנמצא עצמנו מיתממים אם נסבור כי הלכה למעשה לכל אחד מהגורמים השפעה נפרדת על ההליך. נדמה שלא נטא לאמת אם נאמר כי במרבית המקרים עורכי הדין הם אלה היוזמים את התובענות הייצוגיות והם אלה התרים אחר צרכנים "האוחזים בקבלה" והיכולים לשמש כתובעים ייצוגיים. ככאלה עורכי הדין הם גם אלה אשר "נותנים את הטון" ומנווטים את ההליכים. האבחנה וההפרדה אותה מנסה בית המשפט "לייצר" בין אינטרס התובע הייצוגי לאינטרס עורך הדין המייצג את הקבוצה אינה יותר ממשאלת לב וספק אם מצדיקה כשלעצמה למנוע מעורך הדין לשמש בשני הכובעים. ייתכן, גם שהמחוקק היה מודע לעובדה זו ולכן העניק לביה"מ כלים מגוונים לבחון כל הסדר המובא בפניו בטרם אישרו.

כותב המאמר: עו"ד יניב קלייבלט, שותף, מחלקת ליטיגציה ותובענות ייצוגיות במשרד ש. פרידמן ושות'

